

Svedočenje Mirko Kovačić

*Nakon što je tri meseca preživljavao u podrumu sa komšijama iz Vukovara, Mirko Kovačić i njegov sin su 18. novembra 1991. godine sprovedeni u sabirni logor Velepromet, a potom i u Srbiju, u logor Stajićevo kod Zrenjanina. Razmenjen je mesec dana kasnije zahvaljujući Međunarodnom crvenom krstu. Mirko Kovačić i njegova porodica proveli su potom i šest godina u izbegištvu, pre nego što su uspeali da vrata u svoj stan u Vukovaru. Svoju priču ispričao je na **Trećem forumu za tranzicionu pravdu**, 11-12. februara 2008, u Beogradu, Srbija.*

Mirko Kovačić: „Tih godina 1991. godine sam bio u 61 godini, običan civil, što je rekao kolega Čičak iz Zagreba, bio sam već fosil. Nisam pripadao nijednoj partiji. I onda sam vidio da je život krenio od toga 18. 11. ujutro kada smo odveženi u bolnicu na sabirno mjesto, sasvim drugim tjekom. Između 17. u pola noći budi me moj šnajder u podrumu gdje smo proveli tri mjeseca: "Čika Keve, daj mi vode" - on je bio šećeraš - "da popijem pilulu". To je bilo oko pola jedan. A ujutro kada smo napuštali podrum, rekoh: "Bato, ideš i ti s nama". On je digao tri prsta, kaže: "Ja ostajem ovde". Rekoh: "Hvala, zbogom". Rastali smo se. Iz bolnice sam krenio put *Veleprometa*, na prvu trijažu ili oduzimanje svega što je bilo. Rastavio sam se sa ženom, unucima i snahom. Sin i ja smo krenuli na mušku stranu. Dočekali smo večer, osam sati. Bili smo sprovedeni dignutih ruku u skladište i zatvore *Veleprometa* da bi oko pola dva nest bili srećom izdvojeni u grupi od 20 i pomoću nekoga rezervnog starešine ili oficira JNA popunili autobus i odveženi u pravcu Mitrovice, da bi u Mitrovici prenoćili ispred zatvora, jer nije bilo mjesta. I sprovedeni negdje u pola noći, došli smo u logor Stajićevo kraj Zrenjanina. U logoru Stajićevo dobili smo prvu porciju nakon izlaska iz autobusa, kroz špalir. Tada su mi razbijeni svi zubi i ovaj, usna gornja sa puškom, da bi u Stajićevu proveli jutro, dočekali smrznuti, ležeći na balegi, jer to je bila ogromna štala od krava, koja nije korišćena 20 godina. Vode nije bilo pet dana. Hrane nije bilo četiri dana. Dočekali smo i 29. novembar, Dan Republike. Mislili smo da ćemo dobiti prvu hranu, međutim stvarno smo dobili tada prvi puta topli obrok, vrlo mali, sa komadićem kruha. I to je bilo dovoljno. Tada sam ja prvi put morao ići da obavim fiziološke potrebe i to me je pobunilo negdje u pola noći. To nakon 19 dana. Možete zamisliti kako to izgleda. Stražar me odveo van štale i kaže: "Hoćeš li ti biti skoro gotov bre? Ako ne, sad ću da te utepam ovde". Rekoh: "Utepaj me kako hoćeš", rekoh "ja ne mogu". To je bilo, vjerovatno vi žene znate, gore od porođaja. Tada mi je razbio dva rebra puškom i ošteti mi je neki organ koji neću da pominjem, koji. To je bilo gotovo, da bi 2.12. konačno došla jedna žena, divna Meri, predsednica Crvenog križa međunarodnog iz Ženeve. Imala je sa sobom pratioce. Dve damice iz Beograda koje su krivo prevodile ono što se događa u štali, u logoru. Ja sam joj na italijanskom jeziku pojasnio sve. I odmah je došlo zapisivanje. Tak da smo svi dobili svoje brojeve i bili smo sigurni u naš život, znači, sada prvi puta sam nekako slobodnije prohodao. Da bi već 6. 12. u šest ujutru ponovo došla sa svojom grupom i pokupila je sve nas starije od 60 godina. Bilo nas je 28. Među ovih 1.200 što su bili dopremljeni, bilo je 25 maloljetnika. I prilikom postrojavanja ujutro toga 6. 12.

je imao moj sin koji je bio sa mnom, nije mogao ići u proboj, jer ja mu nisam dozvolio da ide u proboj 17. jer sa jednim metkom i sa trulom puškom se ne ide u proboj. Tako da se on priključio i fala Bogu, izvukao se. Međutim, i rođendan je proslavio u logoru i dolazi on, zna engleski, de, šta kaže on gospođi Meri a pukovnik Živanović, koji je bio komandant logora, kaže: "Bre" kaže "šta radi onaj tvoj sin tamo?" Pa reko: "Čestita mu" reko "gospođa Meri, ljubi ga, rođendan". Reko: "Pukovniče, može li sin da ide sa mnom?" Živanović je uzeo spisak od gospođe Meri koji je pisan na francuskom na memorandumu međunarodne organizacije i olovkom dopisao ime moga sina i mi smo 6.12. napustili logor Stajićevo i vratili se u izbeglištvo, šest godina u Zagrebu. Evo, to je priča. A oni detalji koji su vezani za logore, čuli ste priče, da vas ne opteretim time. Međutim, u Velepromet-u me je dočekaio moj đak Jova, koji me je dobro izmlatio ali ja ipak danas i Batu šnajdera sretnem u trgovini, kupujemo zajedno kruh i hleb i pozdravljamo se. A sretnem i Jovu, koji me susreće i kaže: "Vi mi dobro izgledate profesore". E, takav je to život u Vukovaru. Hvala ljepo.“